

BOSNIA AND HERZEGOVINA
Ministry of Foreign Trade and Economic Relations
Veterinary Office of Bosnia and Herzegovina

Broj: 04-6-2-27-49-338-8/24

Datum: 07.08.2025

U skladu sa članom 82. st. (1) i (2) Zakona o veterinarstvu u Bosni i Hercegovini ("Službeni glasnik BiH", broj 34/02), Direktor Kancelarije za veterinarstvo BiH donosi

UPUTSTVO

O PREGLEDU SIROVOG MLIJEKA NAMJENJENOG JAVNOJ POTROŠNJI

I. OPŠTE ODREDBE

Član 1. (Predmet)

Ovim Uputstvom se propisuje način postupanja sa sirovim mlijekom, obavljanje pregleda sirovog mlijeka te mjere koje se poduzimaju u cilju osiguranja zdravstvene ispravnosti mlijeka namjenjenog javnoj potrošnji u sirovom ili prerađenom stanju. Hodogram postupanja naveden je u prilogu 6 Uputstva.

Član 2. (Definicije)

Pojedini pojmovi u smislu ovog uputstva imaju sljedeće značenje:

- a) *inhibitorne materije* podrazumijevaju antimikrobne lijekove, deterdžente i dezinficijense;
- b) *geometrijski prosjek za somatske ćelije* je geometrijski prosjek tokom posljednjeg tromjesečnog perioda, s najmanje jednim uzorkom mjesečno;
- c) *geometrijski prosjek za ukupan broj mikroorganizama* je geometrijski prosjek tokom posljednjeg dvomjesečnog perioda, s najmanje dva uzorka mjesečno;
- d) *otkupljivač mlijeka* je pravno ili fizičko lice koje od proizvođača mlijeka otkupljuje sirovo mlijeko namijenjeno javnoj potrošnji;
- e) *proizvođač sirovog mlijeka* je pravno ili fizičko lice odgovorno za životinje namijenjene za proizvodnju mlijeka, namijenjenog javnoj potrošnji.

II. POSEBNE ODREDBE

A. ZDRAVSTVENI I HIGIJENSKI ZAHTJEVI ZA PROIZVODNJU SIROVOG MLIJEKA

Član 3. (Obaveze proizvođača)

- (1) Proizvođač sirovog mlijeka (u daljem tekstu: proizvođač) mora osigurati ispunjavanje sljedećih zahtjeva:
 - a) Mlijeko namijenjeno za javnu potrošnju mora potjecati od životinja:
 - 1. koje ne pokazuju simptome zaraznih bolesti prenosivih na ljude putem mlijeka,

2. koje su dobrog opšteg zdravstvenog stanja i ne pokazuju znakove bolesti koje bi mogle dovesti do kontaminacije mlijeka, nemaju vidljive upale vimena,
 3. koje nemaju nikakve ozljede vimena,
 4. kojima nisu davane nedopuštene tvari ili proizvodi,
 5. kod kojih su se poštivale propisane karencije ako su im davani odobreni veterinarsko-medicinski proizvodi (u daljem tekstu: VMP);
 - b) Obavezne mjere vezane za brucelozu i tuberkulozu moraju biti provedene u skladu sa posebnim propisima;
 - c) Oprema za mužu i prostor za skladištenje mlijeka trebaju biti:
 1. zaštićeni od štetočina,
 2. odvojeni od prostora u kojima se drže životinje,
 3. imati instaliranu odgovarajuću opremu za hlađenje,
 4. imati osiguranu zaštitu mlijeka od kontaminacije,
 5. imati glatke, lako perive površine koje se mogu čistiti i po potrebi dezinfikovati.
 - d) mora osigurati da se muža obavlja na higijenski način i da se za javnu potrošnju koristi samo mlijeko životinja:
 1. kod kojih nisu utvrđene organoleptičke ili fizičko-hemijske promjene mlijeka,
 2. koje ne pokazuju kliničke znakove bolesti vimena,
 3. kod kojih se za pranje ili uranjanje sisa upotrebljavaju samo sredstva odobrena od nadležnog organa za poslove javnog zdravstva;
 - e) Mlijeko i kolostrum se prikupljaju i drže odvojeno;
 - f) Mlijeko se odmah po muži hladi na odgovarajuću propisanu temperaturu ($\leq 8^{\circ}\text{C}$ kod svakodnevne otpreme mlijeka, ili $\leq 6^{\circ}\text{C}$ ako nije svakodnevna otprema), osim ukoliko se prerađuje u roku od dva sata od muže ili je za proizvodnju određenih mliječnih proizvoda potrebna viša temperatura;
 - g) Lice koje obavlja mužu:
 1. mora da nosi odgovarajuću čistu radnu odjeću,
 2. mora da održava visok nivo lične higijene,
- (2) Proizvođač mlijeka mora, najkasnije do 15. januara tekuće godine, za svaku narednu godinu, otkupljivaču mlijeka dostaviti potpisanu izjavu o tome koja je veterinarska organizacija (naziv, adresa, telefon, e-mail) kojoj će se dostavljati podaci o neusklađenim rezultatima za sirovo mlijeko.
- (3) Nadležna veterinarska organizacija je dužna jednom godišnje, u sklopu provođenja obaveznih mjera propisanih godišnjom naredbom o kontroli zaraznih i parazitskih bolesti životinja, utvrditi da li je proizvođač ispunio zahtjeve iz stava 1. ovog člana, a proizvođač je dužan primjerak potvrde dostaviti otkupljivaču mlijeka.

Član 4. **(Obaveze otkupljivača)**

(1) Otkupljivač mlijeka (u daljem tekstu: otkupljivač) mora osigurati ispunjavanje sljedećih zahtjeva:

- a) Mora imati uspostavljen sistem kontrole dobavljača sirovog mlijeka na način da o svakom proizvođaču postoje najmanje sljedeći podaci :
 1. ime i prezime/naziv pravnog lica, adresa, telefon i e mail;
 2. šifru imanja iz baze Agencije za obilježavanje životinja (kopija sertifikata Agencije);
 3. kopiju rješenja o odobravanju farme (VKB) ili kopiju potvrde o upisu u registar farme (evidencijski broj) od entitetskog ili kantonalnog ministarstva nadležnog za poslove veterinarstva, odnosno nadležnog organa Brčko distrikta BiH;
 4. podatak o veterinarskoj stanici, samostalnoj veterinarskoj praksi ili ambulanti koja provodi liječenje životinja na imanju) - naziv, adresa, telefon, email;
 5. potvrdu o provedenim obavezanim mjerama zdravstvene zaštite životinja na imanju za tekuću godinu;
 6. naziv i adresa mjesta preuzimanja mlijeka (registrovani laktofriz na farmi ili odobreno sabiralište mlijeka).
- b) Mora imati na tromjesečnom nivou, elektronski redovno ažuriran spisak uzorkivača mlijeka sa dokazom o njihovoj redovnoj edukaciji (periodično svake 2 godine) i provjeri rada od strane otkupljivača (za Federaciju

BiH) i Ministarstva poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede RS (za Republiku Srpsku). Spisak uzorkivača mlijeka mora biti dostupan nadležnim tijelima.

- c) Otkupljivač mlijeka je obavezan da, prije uključivanja novog proizvođača mlijeka na listu dobavljača sirovog mlijeka (sistem vlastitog otkupa), provjeri da li se taj proizvođač nalazi na listi isključenih proizvođača kod bilo kojeg drugog otkupljivača mlijeka i imati zapis o tome.
- d) Ukoliko proizvođač sirovog mlijeka predaje mlijeko za više od jednog otkupljivača mlijeka uzima se samo dva uzorka mjesečno sa tog imanja koja su dovoljna za proračun geometrijskih prosjeka, bez obzira koji je od otkupljivača inicirao uzorkovanje za taj mjesec. Proizvođač koji predaje mlijeko za više od jednog otkupljivača dužan je o tome izvijestiti otkupljivače kojima predaje mlijeko. Otkupljivači su dužni osigurati adekvatno uzorkovanje i jedan proračun geometrijskog prosjeka za ukupan broj mikroorganizama i broj somatskih ćelije za sve otkupljivače koji dobivljaju mlijeko od tog proizvođača sirovog mlijeka.
- e) U slučaju da otkupljivač mlijeka koji vrši preradu sirovog mlijeka otkupljuje sirovo mlijeko od otkupljivača koji se ne bavi preradom sirovog mlijeka (npr. indirektna nabava sirovog mlijeka preko zadruga, obrta i sl.) dužan je imati redovno ažuriran spisak takvih dobavljača sirovog mlijeka. Pored navedenog, otkupljivač mlijeka koji vrši preradu sirovog mlijeka dužan je u svojoj arhivi osigurati dokumentaciju koja potvrđuje poštivanje odredaba Uputstva za sve pojedinačne proizvođače koji dostavljaju sirovo mlijeko tom otkupljivaču koji se ne bavi preradom sirovog mlijeka (npr. zadruzi, obrtui sl.), a sve sa ciljem osiguranja zdravstvene ispravnosti mlijeka namijenjenog javnoj potrošnji.

B. KRITERIJI ZA SIROVO MLJEKO

B.1. Somatske ćelije

Član 5. (Proizvođači u sistemu otkupa)

- (1) Laboratoriji za kontrolu sirovog mlijeka obavezni su do zadnjeg dana u tekućem mjesecu otkupljivaču mlijeka dostaviti proračunate geometrijske prosjeke broja somatskih ćelije za svakog proizvođača posebno.
- (2) Otkupljivači mlijeka su dužni do prvog radnog dana u mjesecu sastaviti listu proizvođača mlijeka od kojih će otkupljivati mlijeko za taj mjesec (spisak se može dopunjavati sa naznakom datuma uključenja u otkup).
- (3) Svi proizvođači mlijeka za koje je laboratorij utvrdio da geometrijski prosjek broja somatskih ćelija premašuje 400.000 u 1 ml mlijeka, otkupljivač mlijeka je dužan formirati listu takvih proizvođača mlijeka i istu dostavljati nadležnim veterinarskim organizacijama iz člana 3. stava (2) ovog Uputstva i nadležnim organima iz priloga 5. ovog Uputstva i imati ispile kao dokaz slanja. Radi lakše distribucije podataka, isti se mogu dostavljati u elektronskom obliku (koristeći informatičke tehnologije) po mogućnosti u jedinstvenom obliku.
- (4) Laboratoriji iz stava (1) ovog člana obavezni su dostavljati pored mjesečnih izvještaja o geometrijskom prosjeku analiza uzorka mlijeka na broj somatskih ćelije, svakom proizvođaču te otkupljivačima sirovog mlijeka i izvještaje o prvom nalazu o povećanom broj somatskih ćelije iznad 400.000 u 1ml mlijeka.
- (5) Po prijemu izvještaja o ne ispunjavanju propisanih kriterija za sirovo mlijeko proizvođač je obavezan javiti se nadležnoj veterinarskoj stanici, te poduzeti odgovarajuće korektivne mjere kako bi u što kraćem roku nalaz mlijeka (geometrijski prosjek) ponovno uskladio sa propisanim kriterijima.
- (6) Mlijeko muznih krava kod kojih veterinar utvrdi poremećenu sekreciju vimena mora biti mikrobiološki pretraženo. Uzorke mlijeka upućene na mikrobiološku pretragu treba pratiti popunjen obrazac Uputnice koja se nalazi u Prilogu 1. ovog uputstva i čini njegov sastavni dio.
- (7) Nakon utvrđenog pozitivnog mikrobiološkog nalaza, tokom provođenja terapije i do isteka propisanog roka karencije, zabranjeno je stavljanje mlijeka u promet.
- (8) Nakon isteka karencije, potrebno je obaviti provjeru uspješnosti liječenja mastitis testom, a u slučaju pozitivne reakcije potrebno je ponoviti mikrobiološku pretragu.

- (9) Proizvođaču kod kojega je utvrđeno da je zadnja tri mjeseca uzastopno geometrijski prosjek broja somatskih ćelije iznad graničnih kriterija ($>400.000/\text{ml}$), otkupljivač istom mora zabraniti isporuku mlijeka i obavijestiti nadležnog veterinarskog inspektora.
- (10) Zabrana ostaje na snazi sve dok proizvođač ne dokaže da sirovo mlijeko ponovno ispunjava propisane kriterije.
- (11) Kao dokaz udovoljavanja mlijeka propisanim kriterijima, proizvođač je dužan predložiti nalaz pretraženog uzorka mlijeka na somatske ćelije koji pokazuje ≤ 400.000 (pojedinačni rezultat) somatskih ćelije u 1 ml mlijeka.
- (12) Uzorak mlijeka na laboratorijsku pretragu mora pratiti Uputnica popunjena od strane ovlaštene veterinarske organizacije ili nadležne veterinarske inspekcije. Obrazac Uputnice se nalazi u Prilogu 2. ovog uputstva i čini njegov sastavni dio.
- (13) Otkupljivač mlijeka obavezan je, po zaprimanju nalaza o povećanom broju somatskih ćelije (geometrijski prosjek) o tome, pisanim putem ili korištenjem informatičkih tehnologija obavijestiti nadležnog veterinarskog inspektora koji je u nadzoru njegovog objekta i veterinarskog inspektora u čijoj se nadležnosti nalazi proizvođač neusklađenog mlijeka.
- (14) Otkupljivač mlijeka obavezan je proizvođača mlijeka kod koga je u geometrijskom prosjeku utvrđen povećan broj somatskih ćelije upozoriti (1 i/ili 2 upozorenje) na poduzimanje mjera iz st. (5), (6), (7) i (8) ovog člana, te obustaviti otkup mlijeka od proizvođača kod kojeg je utvrđen neusklađen geometrijski prosjek za somatske ćelije u zadnja tri mjeseca.
- (15) Proizvođač mlijeka se može vratiti u otkup mlijeka namijenjenog javnoj potrošnji, nakon što dostavi dokaze navedene u st. (11) i (12).
- (16) Otkupljivač vraća proizvođača mlijeka u otkup izradom potvrde o uključenju proizvođača na listu dobavljača sirovog mlijeka koja mora biti ovjerena od strane otkupljivača i nadležnog veterinarskog inspektora u objektu (mljekare izvoznice). Potvrdu prati dokumentacija koja dokazuje ispunjenost kriterija iz st. (11) i (12) ovoga člana.
- (17) U slučaju da otkupljivač nema veterinarskog inspektora u objektu (ostale mljekare, zadruge i sl.) onda nadležnost vraćanja proizvođača u sistem otkupa pripada veterinarskom inspektoru prema mjesnoj nadležnosti.
- (18) Proizvođač kojem nije izračunat geometrijski prosjek broja somatskih ćelije radi nedovoljnog broja uzoraka potrebnih za proračun isključuje se iz otkupa. Kao dokaz udovoljavanja mlijeka propisanim kriterijima, proizvođač je dužan predložiti nalaz pretraženog uzorka mlijeka na somatske ćelije koji pokazuje ≤ 400.000 (pojedinačni rezultat) somatskih ćelije u 1 ml mlijeka. Uzorak mlijeka na laboratorijsku pretragu mora pratiti Uputnica popunjena od strane ovlaštene veterinarske organizacije ili nadležne veterinarske inspekcije. Obrazac Uputnice se nalazi u Prilogu 2. ovog uputstva i čini njegov sastavni dio.
- (19) Nakon što je proizvođač sirovog mlijeka ispunio uslove da se vrati u otkup ili se radi o novom proizvođaču ili povratniku u otkup, laboratoriji će geometrijski prosjek somatskih ćelije za takve proizvođače za prvi mjesec određivati na osnovu analize prvog uzorka za broj somatskih ćelije. Geometrijski prosjek za drugi mjesec će se određivati na osnovu dva uzorka broja somatskih ćelije (jedan iz tekućeg i jedan iz prethodnog mjeseca) po formuli $\sqrt{n_1 \times n_2}$.

Član 6.

(Proizvođači koji nisu u sistemu otkup)

- (1) Proizvođači koji nisu u sistemu organizovanog otkupa sirovog mlijeka, dužni su obaviti kontrolu sirovog mlijeka pretragom uzoraka mlijeka na somatske ćelije najmanje 4 puta godišnje u pravilnim razmacima u nekoj od ovlaštenih laboratorija.
- (2) Uzorke za pretragu uzima nadležna veterinarska organizacija i dostavlja na laboratorijsku pretragu s popunjenim obrascem Uputnice iz Priloga 2. ovog uputstva. U slučaju da dobiveni pojedinačni rezultat analize mlijeka pokaže broj somatskih ćelije veći od 400.000 u ml mlijeka, proizvođač je dužan obratiti se nadležnoj veterinarskoj stanici koja će postupiti u skladu sa članom 5, st. (6), (7) i (8).

- (3) Ukoliko tokom službene kontrole ili po dojavu nadležne veterinarske organizacije, veterinarski inspektor utvrdi da proizvođač iz stava (1) ovog člana ne ispunjava propisane uslove, zabranice stavljanje na tržište mlijeka i mliječnih proizvoda.
- (4) Zabrana ostaje na snazi dok proizvođač ne dokaže ispunjavanje propisanog kriterija odgovarajućim laboratorijskim nalazom službenog uzorka mlijeka.

Član 7. **(Poremećena sekrecija vimena u koza i ovaca)**

- (1) Ovce i koze čije se mlijeko koristi za javnu potrošnju, a prije stavljanja mlijeka u promet ili preradu, moraju biti pretražene mastitis testom na poremećenu sekreciju vimena jednom godišnje.
- (2) Mlijeko ovaca i koza kod kojih se utvrdi poremećena sekrecija vimena, mora biti mikrobiološki pretraženo. Nakon utvrđenog pozitivnog mikrobiološkog nalaza, tokom provođenja terapije i do isteka propisanog roka karenције, zabranjeno je stavljanje mlijeka u promet.
- (3) Nakon isteka karenције potrebno je obaviti provjeru uspješnosti liječenja mastitis testom, a u slučaju pozitivne reakcije potrebno je ponoviti mikrobiološku pretragu.

B.2. Ukupni broj mikroorganizama

Član 8. **(Proizvođači u sistemu otkupa)**

- (1) Laboratoriji za kontrolu sirovog mlijeka obavezni su do zadnjeg dana u tekućem mjesecu otkupljivaču mlijeka dostaviti proračunate geometrijske prosjeke ukupnog broja mikroorganizama za svakog proizvođača posebno. Otkupljivači mlijeka su dužni do prvog radnog dana u mjesecu sastaviti listu proizvođača mlijeka od kojih će otkupljivati mlijeko za taj mjesec (spisak se može dopunjavati sa naznakom datuma uključenja u otkup). Za sve proizvođače mlijeka za koje je laboratorij utvrdio da geometrijski prosjek ukupnog broja mikroorganizama premašuje 100.000 u 1 ml mlijeka, otkupljivač mlijeka je dužan formirati listu takvih proizvođača mlijeka i istu dostavljati nadležnim veterinarskim organizacijama iz člana 3. stav (2) ovog Uputstva i nadležnim organima iz priloga 5. ovog Uputstva i imati ispise kao dokaz slanja. Radi lakše distribucije podataka, isti se moraju dostavljati u elektronskom obliku (koristeći informatičke tehnologije) po mogućnosti u jedinstvenom obliku.
- (2) Laboratoriji iz stava 1. ovog člana obavezni su dostavljati pored mjesečnih izvještaja o geometrijskom prosjeku analiza uzorka mlijeka na ukupni broj mikroorganizama svakom proizvođaču te otkupljivačima sirovog mlijeka i izvještaje o prvom nalazu o povećanom broj mikroorganizama iznad 100.000 u 1ml mlijeka.
- (3) Po prijemu izvještaja o neispunjavanju propisanih kriterija za sirovo mlijeko, proizvođač je obavezan javiti se nadležnoj veterinarskoj organizaciji, te preduzeti korektivne mjere kako bi u što kraćem roku nalaz mlijeka (geometrijski prosjek) ponovo bio u skladu sa propisanim kriterijima.
- (4) Otkupljivač mlijeka obavezan je po zaprimanju nalaza o povećanom ukupnom broju mikroorganizama (geometrijski prosjek) o tome, pisanim putem ili korištenjem informatičkih tehnologija obavijestiti veterinarskog inspektora koji je u nadzoru njegovog objekta i nadležnog veterinarskog inspektora u čijoj se nadležnosti nalazi proizvođač mlijeka za koje je utvrđeno da ne ispunjava propisane kriterije.
- (5) Otkupljivač mlijeka obavezan je proizvođača kod kojega je u geometrijskom prosjeku utvrđen povećan ukupni broj mikroorganizama upozoriti (1 upozorenje) na preduzimanje odgovarajućih mjera iz st. (3) i (6) ovog člana, te obustaviti otkup mlijeka od proizvođača kod kojeg je utvrđen neusklađen geometrijski prosjek za mikroorganizme u zadnja dva mjeseca.
- (6) Proizvođaču, kod kojeg je utvrđeno da je zadnja dva mjeseca uzastopno geometrijski prosjek ukupnog broja mikroorganizama iznad graničnih kriterija ($>100.000/\text{ml}$), otkupljivač mu mora zabraniti isporuku mlijeka i obavijestiti nadležnog veterinarskog inspektora. Zabrana ostaje na snazi sve dok proizvođač ne dokaže da sirovo mlijeko ponovo ispunjava propisane kriterije. Kao dokaz udovoljavanja mlijeka propisanim kriterijima, proizvođač je dužan predložiti nalaz pretraženog uzorka mlijeka na broj mikroorganizama koji pokazuje ≤ 100.000 u 1 ml mlijeka (pojedinačni rezultat). Uzorak mlijeka na laboratorijsku pretragu mora

- pratiti Uputnica popunjena od strane ovlaštene veterinarske organizacije ili nadležne veterinarske inspekcije. Obrazac Uputnice se nalazi u Prilogu 2. ovog uputstva i čini njegov sastavni dio.
- (7) Proizvođača mlijeka otkupljivač vraća u otkup izradom potvrde o uključenju proizvođača na listu dobavljača sirovog mlijeka koja mora biti ovjerena od strane otkupljivača i nadležnog veterinarskog inspektora u objektu (mljekare izvoznice). U slučaju da otkupljivač nema veterinarskog inspektora u objektu (ostale mljekare, zadruge i sl.) onda nadležnost vraćanja proizvođača u sistem otkupa pripada veterinarskom inspektoru prema mjesnoj nadležnosti. Potvrdu prati dokumentacija koja dokazuje ispunjenost kriterija iz stava (6) ovoga člana.
- (8) Proizvođač kojem nije izračunat geometrijski prosjek ukupnog broja mikroorganizama radi nedovoljnog broja uzoraka potrebnih za proračun isključuje se iz otkupa. Kao dokaz udovoljavanja mlijeka propisanim kriterijima, proizvođač je dužan predložiti nalaz pretraženog uzorka mlijeka na broj mikroorganizama koji pokazuje ≤ 100.000 u 1 ml mlijeka (pojedinačni rezultat). Uzorak mlijeka na laboratorijsku pretragu mora pratiti Uputnica popunjena od strane ovlaštene veterinarske organizacije ili nadležne veterinarske inspekcije. Obrazac Uputnice se nalazi u Prilogu 2. ovog uputstva i čini njegov sastavni dio.
- (9) Nakon što je proizvođač sirovog mlijeka ispunio uslove da se vrati u otkup ili se radi o novom proizvođaču ili povratniku u otkup, laboratoriji će geometrijski prosjek ukupnog broja mikroorganizama za takve proizvođače za prvi mjesec određivati na temelju analize dva uzorka uzeta tokom tog mjeseca po formuli $\sqrt{n_1 \times n_2}$.
- (10) Nadležne veterinarske organizacije po pozivu proizvođača obavljaju pregled na licu mjesta i utvrđuju:
- higijenu staje,
 - higijenu muže,
 - higijenu opreme – za mužu, za čuvanje i hlađenje mlijeka,
 - ličnu higijenu,
 - način hlađenja mlijeka, mjerenja i bilježenja temperature.
- (11) Zavisno o nalazu prilikom pregleda, proizvođaču se daje pisana uputa o postupanju na obrascu koji se nalazi u Prilogu 3. ovog Uputstva i čini njegov sastavni dio. Proizvođač mlijeka se može vratiti u otkup mlijeka namijenjenog javnoj protrošnji, nakon što dostavi dokaze navedene u stavu (5) ovoga člana.

Član 9.

(Proizvođači koji nisu u sistemu otkupa)

- (1) Proizvođači koji nisu u sistemu organizovanog otkupa sirovog mlijeka, dužni su obaviti kontrolu sirovog mlijeka pretragom uzoraka mlijeka na ukupni broj mikroorganizama najmanje 4 puta godišnje u pravilnim vremenskim razmacima u nekoj od ovlaštenih laboratorija za kontrolu sirovog mlijeka.
- (2) Uzorke uzima i dostavlja u laboratorij nadležna veterinarska organizacija.
- (3) U slučaju da dobiveni pojedinačni rezultat analize mlijeka pokaže broj mikroorganizama veći od 100.000 u 1 ml mlijeka, veterinarska organizacija je dužna o tome obavijestiti nadležnu veterinarsku inspekciju, a proizvođač je obavezan preduzeti korektivne mjere kako bi u što kraćem roku nalaz pretrage mlijeka bio u skladu sa graničnim kriterijima.

Član 10.

(Mlijeko drugih vrsta životinja)

- (1) Otkupljivači sirovog mlijeka su obavezni dostavljati nadležnim veterinarskim organizacijama i nadležnoj veterinarskoj inspekciji izvještaje o geometrijskom prosjeku ukupnog broja mikroorganizama u mlijeku, za svakog proizvođača sirovoga mlijeka drugih vrsta životinja (osim kravlje) u kojemu je ustanovljen ukupni broj mikroorganizama veći od 500.000 odnosno 1.500.000 u 1 ml ukoliko se proizvodi izrađuju od toplinski obrađenoga mlijeka.
- (2) U slučaju utvrđivanja ukupnog broja mikroorganizama (geometrijski prosjek) u mlijeku drugih vrsta životinja većeg od:
- a) 500.000 u 1 ml ukoliko se proizvodi izrađuju od sirovoga mlijeka,
 - b) 1.500.000 u 1 ml ukoliko se proizvodi izrađuju od toplinski obrađenog mlijeka,

na odgovarajući se način primjenjuju odredbe člana 9. ovog Uputstva.

(3) Kod proizvođača mlijeka i mliječnih proizvoda od drugih vrsta životinja koji su namijenjeni javnoj potrošnji, a nisu u sistemu organizovanog otkupa sirovog mlijeka, primjenjuje se učestalost uzimanja uzoraka propisana u stavu (1) člana 7. ovog Uputstva.

Član 11. (Inhibitorne materije)

(1) Odobreni objekt za preradu mlijeka obavezni su vršiti ispitivanje sirovog mlijeka na prisustvo inhibitornih tvari. U slučajevima pozitivnih rezultata na prisutnost inhibitornih tvari u sirovom mlijeku, odobreni objekt za preradu mlijeka dužan je utvrditi porijeklo inhibitorne tvari i o tome izvijestiti nadležnog veterinarskog inspektora pisanim putem ili korištenjem informatičkih tehnologija.

(2) Veterinarski inspektor će, bez odlaganja, organizovati uzimanje i slanje službenog uzorka (kod proizvođača navedenog u izvještaju). Uzorak mora pratiti popunjen obrazac iz Priloga 2. ovog Uputstva.

(3) U slučaju pozitivnog nalaza, veterinarski inspektor rješenjem zabranjuje proizvođaču isporuku mlijeka, te isto ostaje na snazi sve dok proizvođač ne dokaže da sirovo mlijeko ne sadrži inhibitorne tvari. Jedan primjerak rješenja o zabrani isporuke mlijeka dostavlja se otkupljivaču. Kao dokaz udovoljavanja mlijeka propisanim kriterijima, proizvođač je dužan predložiti nalaz pretraženog službenog uzorka sirovog mlijeka kojim se potvrđuje da mlijeko ne sadrži inhibitorne materije.

Član 12. (Dokumentacija/evidencije)

- (1) Proizvođači moraju voditi sve evidencije o obavljanju svoje djelatnosti.
- (2) Proizvođači koji nisu u sistemu organizovanog otkupa sirovog mlijeka dužni su posjedovati ovjereni evidencijski obrazac koji se nalazi u Prilogu 4. ovog Uputstva i čini njegov sastavni dio.
- (3) Obrazac ovjerava ovlašteni veterinar nakon svakog prijema nalaza pretrage mlijeka.

III. ZAVRŠNE ODREDBE

Član 13. (Stupanje na snagu)

- (1) Ovo Uputstvo stupa na snagu danom donošenja i objavljuje se na web stranici Kancelarije.
- (2) Stupanjem na snagu ovog Uputstva prestaje da važi Uputstvo o pregledu sirovog mlijeka namijenjenog javnoj potrošnji broj 04-1-27-49-338-2/24 od 10.04.2024. godine.

DIREKTOR

Saša Bošković, dr vet. med.

PRILOG 1.**UPUTNICA
za mikrobiološku pretragu sekreta vimena**

Nadležna veterinarska organizacija				1 uzorak:		Kontrolni uzorak:	
Naziv: _____							
Adresa: _____				Ovlašteni laboratorij:			
Mjesto: _____				Naziv: _____			
				Adresa: _____			
				Mjesto: _____			
Dostavljaju se uzorci sekreta vimena radi mikrobiološke pretrage, Uzeti dana: _____							
Podaci o primarnom proizvođaču:							
Naziv: _____							
Adresa: _____							
Vrsta životinje: _____							
Red. broj	Broj ušne markice	Četvrt vimena	Oznaka na epruveti	Red. broj	Broj ušne markice	Četvrt vimena	Oznaka na epruveti
M.P. _____				(dr.vet.med.)			

PRILOG 2.

UPUTNICA

za slanje uzoraka mlijeka na pretragu

Uzorak uze/o/la i dostavlja: (Nadležna veterinarska organizacija/veterinarska inspekcija)		Ovlašteni laboratorij:	
Naziv: _____		Naziv: _____	
Adresa: _____		Adresa: _____	
Mjesto: _____			
UZORAKA MLIJEKA NA PRETRAGU: (zaokruži)			
a. Somatske ćelije			
b. Ukupni broj mikroorganizama			
c. Prisutnost inhibitornih tvari			
Skupni uzorak mlijeka označen brojem _____, vrsta životinje _____			
Uzet kod proizvođača: Ime i prezime: _____			
Adresa: _____			
Proizvođač je u sistemu otkupa sirovog mlijeka od strane odobrenog objekta za preradu mlijeka DA ☐ NE ☐			
Proizvođač stavlja mlijeko u promet za javnu potrošnju na sljedeći način: ☐ otkupljivaču (navesti naziv) _____ ☐ prerada na imanju porijekla (odobreni ili evidencijski broj) _____			
Ime, prezime i potpis lica koje je izvršilo uzorkovanje _____			
M.P.			

PRILOG 3.

PREGLED
po izvještaju o povećanom broju mikroorganizama u mlijeku obavljenog dana

Proizvođač Ime i prezime :	Podaci o životinjama:			
Adresa:	Vrsta životinja			
	Ukupan broj životinja			
	Broj muznih životinja			
NALAZ				
	Uslov	Da	Ne	Napomena
1.	Staja se čisti redovno			
2.	Dostupna je čista voda za pranje staje			
3.	Mužac koristi čistu odjeću za mužu			
4.	Životinje su uglavnom čiste			
5.	Okolina vimena, vime i sise su čisti			
6.	Prije muže sise se brišu			
7.	Koristi se posebna maramica za svaku životinju			
8.	Mužac pere ruke redovno prije ručne muže			
9.	Koristi se oprema za mužnju			
10.	Oprema za mužu je čista i održavana			
11.	Prema za mužu drži se na prikladnom čistom mjestu			
12.	Postoji odgovarajuća oprema za čuvanje i hlađenje mlijeka (laktofriz)			
13.	Spremnik za mlijeko nalazi se u zasebnom prostoru			
14.	Prostor sa spremnikom za mlijeko održava se čistim i urednim			
15.	Prostor u kojem se čuva mlijeko zaštićen je od ulaska štetocina i životinja			
16.	Spremnik za mlijeko čisti se nakon svakog pražnjenja			
17.	Uređaj za hlađenje mlijeka je ispravan			
18.	Temperatura mlijeka se prati i bilježi			
19.	Mlijeko se odmah po mužnji hladi na temperaturu od $\leq 8^{\circ}\text{C}$ kod svakodnevnih otpreme mlijeka, ili $\leq 6^{\circ}\text{C}$ ako nije svakodnevna otprema			
Strana broj 1 pregleda po izvještaju o povećanom broju mikroorganizama u mlijeku obavljenog				

UPUTSTVO ZA PROIZVOĐAČA	
S obzirom na nalaz prilikom obavljenog pregleda dana _____ upućuje se subjekt (proizvođač) da otkloni nedostatke po tačkama kod kojih je zabilježen negativan odgovor („Ne“) i to na sljedeći način:	
1.	
2.	
3.	
4.	
5.	
6.	
7.	
8.	
9.	
10.	
11.	
12.	
13.	
14.	
15.	
16.	
17.	
18.	
19.	
Ime i prezime veterinara	
Nadležna veterinarska organizacija	Potpis
M.P.	
Strana broj 2 pregleda po izvještaju o povećanom broju mikroorganizama u mlijeku obavljenog	

PRILOG 4.**EVIDENCIJSKI OBRAZAC**

Proizvođač: Ime i prezime :		Podaci o životinjama:		
Adresa:				
		Vrsta životinja		
		Ukupan broj životinja		
		Broj mužnih životinja		
Evidencijski obrazac analiza sirovog mlijeka kod proizvođača koji nisu u sistemu organizovanog otkupa od strane odobrenih objekata za preradu mlijeka				
Datum	Ukupan broj mikroorganizama 4x godišnje	Bakteriološka pretraga DA/NE, datum	Korektivne mjere	Ovlašteni veterinar
NADLEŽNA VETERINARSKA ORGANIZACIJA: _____ M.P.				

PRILOG 5.

Nadležni organi

BiH	Kancelarija/Ured za veterinarstvo BiH	Kabinet direktora	info@vet.gov.ba
FBiH	Federalno ministarstvo poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva	Sektor za veterinarstvo	veterinarstvo@fmpvs.gov.ba
FBiH	Federalna Uprava za inspekcijske poslove	Veterinarska inspekcija	info@fuzip.gov.ba
USK	Kantonalna Uprava za inspekcijske poslove	Veterinarska inspekcija	inspekcija@vladausk.ba
PK	Kantonalna Uprava za inspekcijske poslove	Veterinarska inspekcija	zupanijska.inspekcija@tel.net.ba
TK	Kantonalna Uprava za inspekcijske poslove	Veterinarska inspekcija	kuip@bih.net.ba
ZDK	Kantonalna Uprava za inspekcijske poslove	Veterinarska inspekcija	kuzip@zdk.ba
BPK	Kantonalna Uprava za inspekcijske poslove	Veterinarska inspekcija	upinsbpbk@bih.net.ba
HNK	Kantonalno ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede	Glavni kantonalni inspektor	hrceg.lenka@mpsv-hnz-k.ba
ZHK	Uprava za inspekcijske poslove	Direktor uprave	nikica.tomas@uip-zzh.com
KS	Kantonalna Uprava za inspekcijske poslove	Veterinarska inspekcija	kuip@kuip.ks.gov.ba
K10	Kantonalna Uprava za inspekcijske poslove	Veterinarska inspekcija	uip@vladahbz.com
RS	Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede RS	Resor za veterinarstvo	n.lukic@mps.vladars.rs
RS	Republička Uprava za inspekcijske poslove	Glavni veterinarski inspektor	v.milijevic@inspektorat.vladars.net
BD BiH	Odjeljenje za poljoprivredu BD BiH		damir.salkic@bdcentral.net
BD BiH	Veterinarska inspekcija BD BiH		zoran.gajic@bdcentral.net

Obavijesti se mogu slati i na emailove nadležnih veterinarskih inspektora i odgovornih osoba nadležnih tijela.

PRILOG 6.**Hodogram postupanja**

Br.	Propisani koraci u procesu otkupa sirovog mlijeka	Rok za postupanje
1.	PSM mora osigurati ispunjenje zahtjeva propisanih Uputstvom (04-1-27-49-338-2/24 od 10.04.2024 godine).	tokom cijele godine
2.	PSM mora dostaviti OSM potpisanu izjavu o tome koja je NVO kojoj će se dostavljati neusklađeni rezultati.	do 15. januara tekuće godine
3.	NVO provjerava da li PSM ispunjava obaveze propisane godišnjom naredbom i o tome izdaje potvrdu PSM.	1 x godišnje
4.	PSM dostavlja OSM primjerak potvrde izdate od strane NVO o provedenim obaveznim mjerama zaštite zdravlja životinja.	1 x godišnje
5.	OSM mora imati na tromjesečnom nivou, elektronski redovno ažuriran spisak uzorkivača mlijeka sa dokazom o njihovoj redovnoj edukaciji.	4 x godišnje
6.	OSM provjerava da li se proizvođač nalazi na spisku isključenih proizvođača kod bilo kojeg drugog otkupljivača mlijeka.	prilikom prijema u sistem otkupa
7.	Laboratorija elektronskim putem dostavlja OSM geometrijske prosjeke BSS i UBM.	do zadnjeg dana u tekućem mjesecu
8.	OSM zaprima rezultate (geometrijske prosjeke BSS i UBM).	do prvog radnog dana u mjesecu
9.	OSM sastavlja listu PSM od kojih otkupljuje sirovo mlijeko za tekući mjesec (RPG, bar kod, proizvođač mlijeka, sabirno mjesto, grad, otkupljivač, aktivan od).	prvi radni dan u mjesecu
10.	Isključeni PSM ne mogu predavati mlijeko u javnu potrošnju.	od prvog dana u mjesecu
11.	OSM putem informatičkih tehnologija formira i dostavlja listu neusklađenih PSM prema svim NVI i NVO (upozoreni i isključeni proizvođači).	prvi radni dan u mjesecu
12.	OSM putem informatičkih tehnologija čini dostupnim sve sukladne i nesukladne rezultate nadležnim tijelima u BiH (uključujući i geometrijske sredine dobavljača koji ne vrše preradu sirovog mlijeka).	prvi radni dan u mjesecu
13.	OSM dostavlja PSM koji su premašili granične kriterije pisana upozorenja.	prvi radni dan u mjesecu
14.	OSM isključuje iz otkupa i zabranjuje prijem mlijeka na sabirno mjesto od PSM koji je treći mjesec premašio geometrijski prosjek SS i/ili drugi mjesec UBM i/ili je isključen radi nedovoljnog broja uzoraka za proračun geometrijskih sredina.	prvi radni dan u mjesecu
15.	NVO izlazi na teren, utvrđuje razloge neusklađenosti, šalje uzorak u laboratoriju sa uputnicom iz priloga 2 Uputstva.	odmah po izlasku na teren ili kad se steknu uslovi
16.	Laboratorija dostavlja nalaz NVO.	odmah po završetku analize
17.	NVO nakon primitka urednog nalaza isti dostavlja PSM.	po primitku urednog nalaza
18.	PSM nakon primitka urednog nalaza isti dostavlja OSM.	po primitku urednog nalaza
19.	OSM vraća u otkup PSM izradom potvrde o uključenju proizvođača na listu dobavljača sirovog mlijeka koja mora biti ovjerena od strane otkupljivača i nadležnog veterinarskog inspektora u objektu (mljekare izvoznice). U slučaju da otkupljivač nema veterinarskog inspektora u objektu (ostale mljekare, zadruge i sl.) onda nadležnost vraćanja proizvođača u sistem otkupa pripada veterinarskom inspektoratu prema mjesnoj nadležnosti. Potvrdu prati dokumentacija koja dokazuje ispunjenost kriterija iz stava (5) Uputstva.	po uključenju proizvođača sirovog mlijeka

PSM

Proizvođač sirovog mlijeka

OSM	Otkupljivač sirovog mlijeka
NVO	Nadležna veterinarska organizacija
NVI	Nadležna veterinarska inspekcija
BSS	Broj somatskih ćelije
UBM	Ukupan broj mikroorganizama